

Школата се е намирала в град Елея, разположен в Апенинския полуостров. Началото, основната идеология и направления, в които елейската школа се развива е поставено от Ксенофан. Роден в Колофон (около 565-470 година преди Христа), той е освен философ и Хераклид подчертава една страна от противоречието на битието – изменението на нещата и тяхната преходност. За разлика от хераклитовското учение, Ксенофан и особено Парменид и Зенон обърнали внимание на друга страна - на устойчивостта, си. Ксенофан формулирал множество оригинални за своето време мисли, като например за произхода на Земята, предполагайки, че тя се е появила от морето, аргументирайки се с това, че в отделени от морето райони се намират раковинни каменни отпечатъци на риби и растения. Той не се стремил към богатство, намирайки в самият себе си неизчерпаемо съкровище: неговият дух Школата се намирала в град Елея, разположен в Апенинския полуостров. Началото, основната идеология и направления, в които елейската школа се развива е поставено от Ксенофан. Роден в Колофон (около 565-470 година преди Христа), той е освен философ и Хераклид подчертава една страна от противоречието на битието – изменението на нещата и тяхната преходност. За разлика от хераклитовското учение, Ксенофан и особено Парменид и Зенон обърнали внимание на друга страна - на устойчивостта, съхранението на нещата. Правилно се смята, че Гърците въобще не са били умерени нито в своите теории, нито в своят живот. Ако Хераклит утвърждава, че всичко се изменя, то Парменид - точно противоположното: нищо не се изменя. Забележително по силата си е обобщението на Парменид: “Нищо не може да стане нещо и нещо не може да се превърне в нищо”.

Ще разгледаме възраженията на Ксенофан именно в този контекст, защото Парменид - централната фигура в тази школа – е ученик на Ксенофан. Неговото учение и по време, и по съществуване предшества учението на Хераклит, а учението на последния предшества учението на Парменид

Ксенофан от Колофон (ок. 565-473 до н.э.) - философ и поет - излагал своето учение в стихове. През целия си живот бил изключително беден, скитал се по различни гръцки градове като рапсод, с което изкарвал прехраната си. Ксенофан формулирал множество оригинални за своето време мисли, като например за произхода на Земята, предполагайки, че тя се е появила от морето, аргументирайки се с това, че в отделени от морето райони се намират раковинни каменни отпечатъци на риби и растения. Той не се стремил към богатство, намирайки в самият себе си неизчерпаемо съкровище: неговият дух бил постоянно и фанатично вгълбен в съзерцание на велики идеи и в търсене на най-доброто им поетично изражение, окрилен ревниво към знанието и мъдростта. Той не мислел богът в човешки вид и жестоко бичувал тези, които му приписвали небожествени желаниа и човешки грехове. Той считал, че Бог не прилича нито по душа, нито по тяло на смъртните. Бог бил считан за образ, символизиращ

неограничеността и безкрайността, както в пространствено, така и във времево отношение. В следствие чертите на бога са пренесени върху битието, което започва да се схваща също като непреходно - това дава на философията му черти на неподвижност. Ксенофан признава изменението на природата доколкото това е част от умирането ѝ и повторното и раждане след това.

Именно Ксенофан първи осъществил разделението на видовете знание, формирал проблема за съотношението между знанието, лежащо на мнение и знанието, лежащо на истина. Сетивата дават не истинското значение, а само мнение, видимост: “над всички царства мнението”, “хората достигат не до истината, а само до мнението”, утвърждавал мислителят.

.Неговото учение и по време, и по съществуване предшества учението на Хераклит, а учението на последния предшества учението на Парменид.

Ксенофан от Колофон (ок. 565-473 до н.э.) - станал философ, и поет - излагал своето учение в стихове. През целия си живот бил изключително беден, скитал се по различни гръцки градове като рапсод, с което изкарвал прехраната

Парменид (около 540-470 преди Христа.) - философ, политически деец, централна фигура в елейската школа. Той е роден в знатно семейство и преживял младостта си в забави и розкош, когато пресищането с удоволствия му подсказало за нищожността на наслажденията, той започнал да съзерцава и открил: “ясният образ на истината е в тишината на сладкото учение”. Той започнал активно да участва в политическите дела на родния му град, дал му първите закони и бил признат за един от най-мъдрите политици ръководители.

Парменид е написал поемата “ За природата”, от която са се запазили около сто и шестдесет стиха, , пролога, почти цялата първа част и фрагменти от доказателства.

Централната идея на Парменид е битието, съотношението между мисълта и битието. Мисълта винаги се отнася към нещо, ако това би било несъществуващо, то ние не бихме могли да намерим мисли за него. Ако се пробваме да помислим за нищо ще се убедим, че това е невъзможно. Гениалната идея на Парменид е за това, че няма и не

може да има пусто пространство и време извън променящото се битие. Не можем да отделяме мислите от битието: мислите са нищо без битието. Невозможно е нито да познаваме, нито да изказваме, нито да мислим небитието. Парменид свързвал духовният свят на човека с такива детерминати като положението на човека и уравновесеността на телесната му организация: клкото по-добра е, толкова по-задълбочено може да се мисли. А телесността и духовността съвпадат в втората. В поемата образно представя пътя на познанието във вид на алегорично описание на пътешествие му като юноша към богинята, разкриваща му истината. В първите стихове на поемата Парменид провъзгласява първостепенната роля на разума в познанието и второстепенната роля на чувствата. Той разделя философията на философия на истината и философия на мненията, посочвайки като критерии за истината разума, казвайки, че в чувствата няма точност: не се доверявайте на чувствените възприятия, не въртете безцелно очите, не слушайте ушите, които поемат толкова безполезен шум и не уморявайте напразно езика, но изследвайте с разума си сътвореното от Бога.

Зенон Елейски (около 490-430 година преди Христа) - философ и политически деятел, ученик на Парменид. Апорииите му са направени за да защитят теорията за целостта, създадени от учителя му. Неговата дарба бил гласът на собственото му сърце, ясно съзнаващ правотата на съзнанието. През целият си живот се борил за истината и справедливостта. Неговите заслуги са велики. Основният похват, които използва, е доказване чрез отричане или **REDUCTIO AD ABSURDUM**. Зенон има четиридесет доказателства против множествеността и пет против движението. Той развивал логиката и диалектиката. Най-известно е опровержението на Зенон на възможността да има движение. Аристотел го нарича изобретател на диалектиката. Дълбочината на мислене в апорииите не може да не буди интерес и до днес.

Вътрешните противоречия в понятието за движение са показани в прочутата апория за Ахил, където се анализира положение при което бързоногият Ахил никога не може да догони костенурката. Защо? При положение, че костенурката тръгне с някаква преднина и, че Ахил не може да измине единица разстояние за нула време, всеки път, когато той се опита да догони костенурката, при цялата си скорост и макар малкото разделящо ги разстояние, ще стъпва на място, на което преди това е била костенурката и от което вече се е предвижила напред. Така Ахил макар и скъсявайки разстоянието ще може да я догони само след безкрайно много време. И Зенон, а и ние прекрасно разбираме, че не Ахил, но и всеки друг ще догони костенурката. Но за философа въпросът се състои не в съществуването на движението, а в плана на неговата мислимост, в противоречивостта на понятията, в диалектиката на съотношението на пространството и времето.

Елеатите естествено не доказали, че няма движение. Със своите хитроумни

разсъждения показали, че никой от съвременниците им всъщност не осмислял какво е движението? Самите те в своите размисли се осланяли на логическо философски аргументи за разкриването на тайната на движението. Така елеатите тласнали развитието и съзряването на философското изкуство.